herpy

SALAMANDRE

Anatolia Newt

Neurergus strauchii

Neurergus strauchii er en slank bjergbæksalamander på 13-18 cm fra det østlige Tyrkiet, sort med klare gule pletter og en orange stribe langs bugen. Arten er forholdsvis let at holde og kan leve i vand hele året eller skifte mellem land og vand. Den skal holdes køligt og have en kold vinter for at yngle.

Familie: Salamandridae **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**13-18 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**12 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Jordboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Klippeterræn og tempereret skov og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 45 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**10-21 °C**
Temperatur, nat	**8-15 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 15-30 cm
UVB	**Valgfri**
Vinterhvile	**2-10 °C** 4-12 uger
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**24-48 mdr.**
Æg pr. sæson	**17-285**
Lægninger pr. år	**1**
Klækning	**15-34 dage** ved 15-21 °C
Larvetid	**90-210 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES og står ikke i EU's bilag A-D. Salamandre er omfattet af EU's dyresundhedsregler om Bsal; tjek de aktuelle regler hos Fødevarestyrelsen ved import eller handel.

Om arten

Neurergus strauchii er en forholdsvis stor vandsalamander. Voksne dyr er 13-18 cm lange med hale, i naturen i gennemsnit 14-15 cm, og de største når 19 cm. Kroppen er slank og sort med klare gule pletter, og bugen er sort langs siderne med en orange stribe eller række af pletter ned langs midten. Som hos de fleste bæklevende salamandre er bygningen slank, og halen er lav.

Hannen er slankere, har kortere hale og større kloak og har blåhvide mærker på siderne af halen, som kan fortsætte op langs kroppen. Mærkerne ses hele året, men bliver kraftigere og ses allerede om efteråret, når yngletiden nærmer sig. Hunnen er kraftigere bygget med længere hale, kortere ben og en orange, kegleformet kloak. Uden for yngletiden er kloakkerne ikke tydeligt forskellige.

Arten består af to underarter, *N. s. strauchii* øst for Eufrat og *N. s. barani* vest for floden. Hos *N. s. strauchii* bliver de gule pletter flere og større med alderen, og antallet stiger mod øst. Hos *N. s. barani* beholder dyrene omtrent ungernes tegning med små pletter i to rækker. De vestligste dyr af *N. s. strauchii* kan næsten ikke skelnes fra *N. s. barani*. En sjælden farveform af *N. s. strauchii* har en gylden, støvet tegning og en sort stribe langs ryggen. Opdrættede dyr bliver mindst 12 år gamle.

Som andre vandsalamandre har arten giftkirtler i huden, men giften er ikke undersøgt hos *N. strauchii*. Vask hænder efter kontakt, hold fingrene fra øjne og mund, og håndtér kun dyrene, når det er nødvendigt.

Udbredelse og levested

Neurergus strauchii findes kun i bjergområder i det østlige Tyrkiet, fra Malatya til egnen omkring Van-søen, i 1.000-1.900 meters højde. *N. s. barani* lever kun i bjergene sydøst for Malatya, og Eufrat skiller de to underarter. Udbredelsen består af spredte, isolerede forekomster, og dyrene kan ikke vandre mellem dem, fordi områderne imellem er ubeboelige.

Bestandene er sårbare, fordi levestedet er følsomt over for menneskelig påvirkning og klimaforandringer, og en forsvundet bestand ikke kan genindvandre. Truslerne er overgræsning, skovfældning, forurening af ynglevandene, landbrugskemikalier, vejbyggeri og affald.

> **Oprindelig udbredelse:** Tyrkiet.

LEVESTED

Arten yngler i smalle bjergbække på 0,5-2 meters bredde, fodret af smeltevand, helst med store, dybe og langsomt strømmende høller. Bunden består af sten, stenskaller og groft sand, og der er næsten ingen vandplanter. Vandtemperaturen i ynglebækkene er 11-17 °C, i kilder ned til 9 °C og i perioder helt ned til 2-3 °C. Vandet er svagt basisk (pH 7-9) og blødt til hårdt, fordi undergrunden er kalkrig. På land lever dyrene i klippesprækker og under sten i et åbent terræn med spredt, lav bevoksning og få buske og træer.

Vintrene er kolde og snedækkede, og somrene varme og tørre. De fleste dyr tilbringer størstedelen af året på land under sten eller i jorden, beskyttet mod varme og tørke, og overvintrer på land nær bækkene. Ynglende dyr er i vandet i en kort periode fra april til juni.

Pasning

TERRARIET

Neurergus strauchii kan holdes på to måder. Den ene følger dyrenes naturlige år: på land det meste af året og i vand i yngletiden om foråret. Den anden er at holde dyrene i et akvarium hele året, så længe temperaturen holdes lav. Begge dele fungerer, og dyrene yngler under begge former.

Fire voksne dyr skal have et akvaterrarie på mindst 60 × 30 × 45 cm, gerne større. Vandet er 15-30 cm dybt. Indret med stablede sten, kork og hule mursten, der giver mange sprækker over og under vand, og læg stenplader, der rager op over vandet, så dyrene kan kravle op på et tørt sted. Dyrene foretrækker sten frem for planter, og planter er ikke nødvendige. Filteret må gerne give strøm i en del af akvariet, for strøm stresser ikke arten.

Til landfasen bruges jord eller en blanding af jord med bark eller kokosfiber, holdt let fugtig, med skjul af kork, stablede sten og mursten og en vandskål. Giv en gradient fra fugtigt til tørt. Bunden må aldrig tørre helt ud, for så dør dyrene. Undgå sure materialer som mos og tørv, for arten kræver neutralt til basisk vand. Kalksten er velegnet, og er vandet blødt eller under pH 7, tilsættes kalciumkarbonat i form af knuste skaller, kalksand eller fuglegrus.

Dyrene er gode til at flygte og finder enhver sprække. Dæk terrariet med et tæt, men ventileret låg.

TEMPERATUR

Neurergus strauchii er køleelskende. Om foråret og efteråret passer 10-17 °C og om sommeren 17-21 °C. Dyr i vand forlader vandet, når det bliver over 20-22 °C, og vandtemperaturer over omkring 25 °C kan være dødelige. Dyr på land tåler kortvarige toppe op til 30 °C, hvis de er sunde. Er der ingen kælder eller pålidelig køling, flyttes dyrene til land, når varmen kommer.

Nattemperaturen er ikke dokumenteret; et fald på nogle grader, som i et køligt rum, passer til arten.

Et koldt rum eller en kælder passer bedre end en stue. Med samme mængde foder vokser dyr ved 10-17 °C hurtigere og tager mere på end dyr ved 18-25 °C.

Om vinteren holdes dyrene ved 2-10 °C i en til tre måneder, fx fra midten af december til slutningen af februar. Det kan ske i et køleskab ved 2-5 °C i små bokse med vådt køkkenrulle og bark, med kønnene hver for sig, eller i et uopvarmet rum, kælder eller skur, hvor temperaturen følger årstiden. En periode under 10 °C er nødvendig, for at dyrene yngler (se Parring).

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

Arten har ikke brug for høj luftfugtighed, og terrariet skal ikke forstøves. 60-80 % passer. Bunden holdes let fugtig med en gradient fra fugtigt til tørt, så dyrene selv kan vælge, og den må aldrig tørre helt ud. God ventilation er vigtig, fordi stillestående, fugtig luft giver hudproblemer.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Vandet i akvaterrariet er 15-30 cm dybt. Vandet skal være neutralt til basisk og gerne hårdt; kalksten i akvariet holder det sådan, og er vandet blødt eller under pH 7, tilsættes kalciumkarbonat. Sure materialer undgås. Brug afkloret postevand, og brug ingen rengøringsmidler til indretningen.

Et filter med en del strøm holder vandet rent. Skift en del af vandet hver uge, oftere i yngletiden og i varme perioder. Holdes dyrene på land, fyldes vandskålen med frisk vand flere gange om ugen.

LYS OG UVB

Arten har ikke brug for særligt lys. Dagslys eller lysstofrør er nok, gerne med en dagslængde, der følger årstiden: længere dage om sommeren og kortere om vinteren. Lyset slukkes under vinterhvilen i køleskabet. UVB er ikke nødvendigt. Sørg altid for skygge og skjul, så dyrene kan trække sig væk fra lyset.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Vinterhvile og årstider

FODER

Arten tager mange slags levende og døde fødeemner. På land passer unge fårekyllinger, melorme, larver af svampebiller og voksmøl, regnorme, fluelarver, sølvfisk og snegle. I vand tages regnorme, sorte orme (*Lumbriculus*), tubifex, røde myggelarver, dafnier, tanglopper, vandbænkebidere og hvide orme. Foderdyr på land støves med kalk og vitaminer, og fårekyllinger fodres med kalkrige planter som mælkebøtte eller brændenælde. Små stykker kød tages også, og dyrene lærer let at tage foder fra en pincet. Næsten alle dyr, også unge, går ned i en lav fodreskål, så dyr på land også kan få orme og andet vandfoder.

Arten æder mindre ad gangen end fx *Triturus* og har en fast grænse for, hvor meget den tager ved hvert måltid. Dyr i vand skal fodres oftere end dyr på land. Fodringen varierer fra dagligt til hver sjette dag, alt efter alder, holdform og temperatur. Giv rigeligt med næringsrigt foder, fx voksmøllarver, op til og i yngletiden, for velfodrede hunner lægger flere æg.

Holdes dyrene koldt i vand eller i et uopvarmet rum, er de stadig aktive og skal have foder, så hunnerne har energi til at danne æg. I køleskab ved 2-5 °C fodres de normalt ikke. Fårekyllinger dør under 10 °C og egner sig ikke som foder i den kolde periode.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Neurergus strauchii er mest aktiv i skumringen og om natten og gemmer sig om dagen i klippespalter og under sten. Dyr på land er lidt sky, men kan lære at tage foder fra hånden. Dyr i vand bliver meget dristige. Arten undslipper gennem selv små sprækker. Dyrene kan holdes i grupper; i yngletiden kan andre hanner forstyrre et par, og nogle voksne æder æg.

Skal dyrene flyttes, bruges våde hænder eller et fugtigt net, og de transporteres i bokse med lufthuller og vådt papir, så de ikke tørrer ud.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Dyrene yngler fra en totallængde på omkring 12 cm: hannerne fra ca. 12 cm og hunnerne fra ca. 13 cm. Det svarer til en alder på to til fire år. Godt fodrede hanner kan yngle efter to år, hunner normalt et år senere, og med mindre foder tager det tre til fire år. Hannens opsvulmede kloak og de blåhvide mærker på halen ses allerede om efteråret. Hunnen har en kegleformet kloak. Forholdet 1:1 eller 1:2 mellem hanner og hunner giver gode resultater.

PARRING

Arten skal have en kold periode om vinteren efterfulgt af stigende temperaturer om foråret. Der er to metoder. Enten holdes dyrene i vand hele året ved 16-20 °C, og akvariet flyttes til et koldt sted (4-12 °C) om vinteren. Eller dyrene holdes på land sommer, efterår og vinter, og efter den kolde periode flyttes de pludselig over i et akvarium i det tidlige forår. Den pludselige ændring i temperatur, ofte sammen med skiftet fra land til vand, sætter ynglen i gang. Kommer temperaturen ikke under 10 °C, yngler dyrene sjældent.

Hannerne begynder at kurtisere ved omkring 10 °C, ofte samme aften, som de kommer i vandet, og under kurtiseringen holdes vandet helst under 14 °C. Hannen vifter med halen mod hunnen og afsætter en sædpakke, som hun samler op med kloakken. Parringen minder om den hos *Triturus*, selv om arten lever i bække, og foregår ofte i skjul mellem stenene. Hunnen skal optage sædpakker jævnligt for at blive ved med at lægge befrugtede æg, så kønnene skal ikke skilles i yngletiden. Ynglesæsonen i fangenskab kan begynde allerede i februar.

ÆG OG LARVER

Når vandet stiger fra 12-14 °C til 16-18 °C, begynder hunnen at lægge æg. De fleste æg lægges ved 15-19 °C, men æg lagt ved 14-16 °C klækker bedst, og over 20 °C holder æglægningen næsten op. Æggene lægges enkeltvis eller i små grupper, mest på undersiden af sten, hvor hunnen ligger på ryggen mellem to stenplader, men også på glasset, filteret, planter og indersiden af urtepotter. Der skal derfor være god plads mellem stenpladerne. Æggene sidder fast med en tyk gelé. Æglægningen er meget uregelmæssig og kan vare to måneder eller mere, når temperaturen stiger langsomt; stiger den hurtigt, bliver perioden kortere. En hun lægger fra 17 til op mod 285 æg pr. sæson, mest når hun får rigeligt med foder.

Klækningsprocenten svinger fra 0 til 80 %, og ingen lægning er fuldt befrugtet. Voksne dyr æder æg, så æggene tages ud med få dages mellemrum, enten sammen med stenen eller skrabet forsigtigt løs med et barberblad. De kan også blive i akvariet til klækningen. Flyttes de til en lav beholder, skiftes vandet hver anden eller tredje dag for at undgå bakterier og skimmel. Ubefrugtede æg bliver uklare og mugner, og skimmel kan smitte nabo-æg, så de fjernes straks.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter 15-34 dage ved 15-21 °C, de fleste efter 26-31 dage. Larverne er store ved klækningen, 12-14 mm, og lever de første dage af blommen. Derefter er de rovdyr og tager dafnier, hvide orme, tubifex, sorte orme (først hakket) og røde myggelarver. De tåler hyppige vandskift og 10-20 °C, og dødeligheden er lav. Hold pH på mindst 6,8. En kraftig luftsten er nok, og filter er ikke nødvendigt. Sten, potteskår og javamos giver skjul. Larverne er kun lidt aggressive mod hinanden, men undgå for mange i samme beholder.

Forvandlingen sker efter 3-7 måneder, i gennemsnit omkring fem, oftest ved 55-63 mm og omkring 0,6 g. Larverne får gule pletter og bliver gradvist sorte, og gællerne forsvinder over en til tre måneder. Forvandlingen sker langsomt, så ungerne skifter mellem vand og land i nogle uger. Larver, der klækker sent, overvintrer og forvandler sig det følgende år. Giv sten over vandet, så ungerne kan komme op, og flyt dem til et landterrarie, hvis sommeren bliver varm (over 23 °C).

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger opdrættes oftest på land i et lille terrarie (ca. 50 × 20 × 15 cm) med løvkompost, bark og fugtigt køkkenrulle og både fugtige og tørre områder. Giv små fårekyllinger, små voksmøllarver, bananfluer, bænkebidere og sølvfisk og hakkede orme i en lav skål, mindst en gang om ugen. Ungerne kan holdes ved samme temperaturer som de voksne. Opdræt i vand giver også sunde dyr, der vokser godt. Overlevelsen fra æg til forvandling er lav, ofte under 10 % over en sæson, selv om selve larverne er lette at opdrætte.

Sundhed og typiske fejl

Sygdomme og fejl i pasningen af *Neurergus strauchii*:

- Varme: de fleste sygdomstilfælde ses om sommeren, og arten er følsom over for temperaturer over 20 °C. Hold terrariet køligt, og flyt dyr fra vand til land i varme perioder.
- Udtørring: en bund, der tørrer ud, er dødelig. Hold en fugtig gradient.
- Surt vand og sure materialer: undgå mos, tørv og vand under pH 7.

- Knoglesvind (metabolisk knoglesygdom) skyldes for lidt kalk og D-vitamin og giver misdannet rygsøjle og underkæbe. Støv foderdyr på land med kalk, og giv dyr i vand kalkberiget foder i pilleform, hvis de tager det.
- Tarmparasitter giver appetitløshed, afmagring og opsvulmet krop og hænger sammen med dårlig pasning.
- Ranavirus, chytrid (*Batrachochytrium dendrobatidis*) og Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) kan være dødelige for halepadder og kan bæres af dyr uden symptomer. Hold nye dyr i karantæne i mindst seks uger, få dem gerne testet for ranavirus og chytrid, brug særskilt udstyr, og flyt aldrig vand, planter eller udstyr mellem terrarier uden at rengøre.
- Mug på æg: fjern døde æg straks.
- Dyr, der ikke vil æde, har sår, der ikke heler, eller er hævede, skal til en dyrlæge med forstand på padder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.